

Курята Катерина Леонідівна,

ад'юнкт ад'юнктури докторантури та відділу
Національної академії внутрішніх справ

КОРУПЦІЯ В ОРГАНАХ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: «МЕТАМОРФОЗИ» ХУЛІГАНСТВА

Корупційні прояви серед особового складу працівників правоохоронних органів - це актуальна тема. Зумовлено це тим, що це явище несе в собі декілька загроз: по-перше, зраджує інститут державної служби та авторитет державного управління серед громадян України; по-друге, знижує ефективність боротьби зі злочинністю, адже внаслідок корупційних дій іноді правопорушник не несе відповідальності за скоєний злочин. Крім того, корупційні прояви серед працівників поліції знижують ефективність боротьби з корупцією.

Корупція становить сукупність різних за характером та ступенем суспільної небезпеки, але єдиних за своєю суттю корупційних діянь, інших правопорушень (кримінальних, адміністративних, цивільно-правових, дисциплінарних), а також порушень етики поведінки посадових осіб, пов'язаних із вчиненням цих діянь. Також є визначення, відповідно до якого, корупція - це прями чи опосередковані вимагання, пропонування, дача або одержання хабара чи будь-якої іншої неправомірної вигоди або можливості її отримання, які порушують належне виконання будь-якого обов'язку особою, що отримує хабара, неправомірну вигоду чи можливість мати таку вигоду, або поведінку такої особи [3].

Можна виокремлювати різні види і форми корупції, в залежності від сфери діяльності, часу вчинення, способів учинення, наслідків тощо. Зупинимося на класифікації, відповідно до якої корупція може бути: «високорівнева», в середніх ешелонах влади (обласного рівня), «низова» та «від злиднів».

Зокрема, наразі мова йде саме про «низову» корупцію, або її ще називають «дрібного чиновництва». Суб'єктами в більшості випадків є державні службовці, які безпосередньо проводять роботу з підготовки управлінських рішень, висновків, готують або видають відповідні дозволи, інші документи, розслідують справи, безпосередньо притягають до правової

відповідальності (рівень районів, міст, районів у містах) [4].

В новинах все частіше можна побачити сюжети, в яких розповідається як правопорушник пропонує грошову винагороду працівнику поліції, в більшості випадків слідчому, за те, щоб той йому допоміг уникнути або ж пом'якшити покарання. Також трапляються і новини у яких повідомляють про затримання працівника поліції, зокрема слідчих, які систематично отримували від фігурантів справ гроші за пом'якшувальну перекваліфікацію кримінальних проваджень. Яскравим прикладом кримінальних правопорушень, з якими відбуваються «метаморфози» є хуліганство.

Хуліганство - грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом ги Покарання за цей злочин передбачено статтею 296 Кримінального кодексу України (далі - КК). Слід зазначити, що санкція першої частини цієї статті передбачає окрім штрафу, ще й арешт, і навіть обмеження волі. Що стосується ч. 2, ч. 3 та ч. 4 ст. 296 Кримінального кодексу України - вони передбачають таке покарання, як позбавлення волі. Але, звичайно, кожен злочинець хоче уникнути покарання, тому пропонує працівнику поліції грошову винагороду за це. Розглянемо декілька прикладів. За 2017-2019 було зафіксовано більше десяти фактів відкриття кримінального провадження за ст. 368 Кримінального кодексу України, в яких фігурує саме перекваліфікація хуліганства в інший злочин. Найпоширеніші випадки, коли слідчому пропонують гроші за те, що ст. 296 КК перекваліфікують у ст. 125 КК України (умисне легке тілесне ушкодження). Найбільш суворе покарання, відповідно до санкції ч. 2 ст. 125 - обмеження волі на строк до двох років. А тепер порівняймо з санкцією ч. 4 ст. 296 - «карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років».

Проте, якщо відомості до ЄРДР були внесені за ч. 1 ст. 296 КК України, то «метаморфоза» може бути ще цікавішою. Зафіксовані випадки, що у таких ситуаціях, магічним чином закривалося кримінальне провадження і виділялися лише матеріали в адміністративне провадження. Таким чином злочинець несе покарання відповідно до ст. 173 Кодексу України про адміністративні правопорушення. А санкція цієї статті передбачає «накладення штрафу від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб» Г21. Тобто, про ніяке навіть обмеження волі не може йти мови. Крім того, якщо цей злочинець, вчинить хуліганство повторно, слідчий не зможе кваліфікувати цей злочин за ч. 3 ст. 296, адже де-факто у правопорушника не буде судимості за хуліганство. Варто нагадати, що санкція ч. 2 цієї статті передбачає виключно позбавлення волі від двох до п'яти років. Тобто, винний знову не буде покараний у повній мірі.

Отже, корупційні прояви серед особового складу працівників поліції становлять особливу суспільну небезпеку. В більшості випадків працівники правоохоронних органів відмовляються від отримання неправомірної вигоди, проте негативна практика також існує. Але не варто забувати, що поліцейський має керуватися принципами верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст. 131. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Кодекс України, Кодекс, Закон від [від 07.12.84 № 8074-10](#). // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1984, додаток до № 51, ст. 1123. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/80731-10>.
3. Перелік термінів // Відомості Верховної Ради України (ВВР). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/13666>.
4. Текст лекції. URL: <http://kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/zapobigannya-ta-viyavlennya-koruptsiyi.pdf>.

Левчук Аліна Олександрівна,

ад'юнкт відділу докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ

АНТИКОРУПЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА ЯК МЕХАНІЗМ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

В Україні питання щодо запровадження антикорупційної експертизи піднімалось досить часто, але нормативне закріплення цього інструменту запобігання корупції вперше було здійснено Верховною Радою України в 2008 році, а саме із введенням посади Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики. В п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації державної антикорупційної політики» від 4 червня 2008 р. № 532 було встановлено, що проекти нормативно-правових актів, які подаються на розгляд Верховної Ради України, підлягають обов'язковій антикорупційній експертизі, що проводиться міжвідомчою експертною групою (склад цієї групи затверджується Кабінетом Міністрів України за пропозицією Урядового уповноваженого з питань антикорупційної політики).

В Законі України «Про запобігання корупції» зазначено, що антикорупційна експертиза проводиться з метою виявлення в чинних нормативно-правових актах та проектах нормативно-правових актів факторів, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень та розроблення рекомендацій стосовно їх усунення.

Антикорупційна експертиза в Україні - це діяльність певних суб'єктів із виявлення в нормативно-правових актах чи проектах нормативно-правових актах норм (положень), які самостійно чи у поєднанні з іншими нормами (положеннями) можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією (корупціогенних факторів).

Корупціогенні фактори- це положення, які (самостійно чи у поєднанні з іншими нормами) сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з